

A. ŽALOBA NA OBNOVU ŘÍZENÍ

I. DŮVODY OBNOVY ŘÍZENÍ

1. Skutečnosti nastalé po skončení původního řízení

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Důvodem pro povolení obnovy řízení nemohou být skutečnosti, které nastaly až po skončení původního řízení, nýbrž jen skutečnosti, které tu byly už před tím.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2347/2003
SoRo 8/2004, s. 292

Z odůvodnění:

Otázkou, zda žalobu na obnovu řízení lze opírat o skutečnosti, které nastaly až po skončení původního řízení, se zabývá rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované pod č. 101/1953 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; dovolací soud nemá důvod se od závěrů vyslovených v tomto rozhodnutí odchýlit. Toto rozhodnutí bylo sice vydáno na základě občanského soudního řádu č. 142/1950 Sb., v řešené otázce však tento zákon spočíval na stejných principech jako platná právní úprava. V rozhodnutí se uvádí: „Důvodem obnovy nemohou však být skutečnosti, které nastaly až po skončení původního řízení, nýbrž jen skutečnosti, které tu byly už před tím. Plyne to nepochybně ze znění § 197 písm. a) o. s. ř., podle něhož možno pravomocné usnesení ve věci samé napadnout návrhem na obnovu řízení, jsou-li tu nové skutečnosti, důkazy, nebo pravomocné rozhodnutí soudu nebo orgánu státní správy, jichž účastník nemohl bez své viny použít v původním řízení, nebo je-li možno provést důkazy nařízené v původním řízení, poněvadž odpadly překážky, které tehdy bránily jich provedení.

Použit v původním řízení bylo by možno jen skutečnosti, které tu v době tohoto řízení byly. Také jen takových skutečností se může týkat ustanovení o nemožnosti účastníka použít jich v původním řízení bez své viny, neboť zákon by nemohl mluvit o nezaviněné nemožnosti použití nových skutečností, kdyby měl na mysli skutečnosti, které v době původního řízení vůbec neexistovaly.

Že může jít jen o skutečnosti, které tu byly již v době původního řízení, plyne konečně i z úvahy, že v řízení podle § 197 o. s. ř. jde o obnovu původního řízení, nikoli o řízení, v němž by bylo lze uplatňovat změněný skutkový stav, který nastal teprve po pravomocném rozhodnutí v původním řízení.“

Je zřejmé, že uvedené úvahy se v plné míře vztahují i na žalobu na obnovu řízení podle § 228 odst. 1 o. s. ř. v platném znění.

2. Náprava procesních vad. Nesprávné doručování

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Žaloba na obnovu řízení je právním institutem, pomocí kterého lze dosáhnout nápravy ve věci, v níž nebyl skutkový stav v původním řízení zjištěn úplně nebo správně. Žalobou na obnovu řízení se nelze domáhat nápravy případných pochybení při právním posouzení věci nebo procesněprávních vad. Namítá-li žalovaný, že mu nebylo v původním řízení soudem řádně doručováno, uplatňuje tím, že mu byla nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. K nápravě takovéto vady řízení – pokud by vůbec byla dána – slouží

podle § 229 odst. 3 o. s. ř. žaloba pro zmatečnost, nikoliv obnovu řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2391/2009

ASPI ID: JUD166048CZ

Z odůvodnění:

Odvolací soud správně dovodil, že případné vady doručení žaloby, předvolání k jednání a doručení rozsudku v původním řízení nejsou novou skutečností odůvodňující obnovu řízení ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ale výkladem příslušného procesněprávního ustanovení. Výklad ustanovení § 228 o. s. ř. je v právní teorii i praxi (srov. *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1190 a 1191; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2004, sp. zn. 26 Cdo 645/2003) ustálen v tom, že žaloba na obnovu řízení je právním institutem, pomocí kterého lze dosáhnout nápravy ve věci, v níž nebyl skutkový stav v původním řízení zjištěn úplně nebo správně. Žalobou na obnovu řízení se nelze domáhat nápravy případných pochybení při právním posouzení věci nebo procesněprávních vad. Namítali žalovaní, že mu nebylo v původním řízení soudem řádně doručováno, uplatňuje tím, že mu byla nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. K nápravě takovéto vady řízení – pokud by vůbec byla dána – slouží podle § 229 odst. 3 o. s. ř. žaloba pro zmatečnost nikoliv obnovu řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu z 30. 5. 2007, sp. zn. 26 Odo 1195/2005, a též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. 33 Odo 290/2005). Odvolací soud pak správně vycházel z řešení v soudní praxi a teorii ustáleného, podle něhož jsou skutečnosti a důkazy v souvislosti s obnovou řízení nové tehdy, jestliže je účastník řízení – přestože v době původního řízení objektivně vzato existovaly – nemohl bez své viny použít (srov. *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. 7. vydání.

Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1193, a např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1522/2005 – rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou publikována na www.nsoud.cz). Správně odvolací soud dovodil, že pokud účastník ze své viny neuplatnil určitou skutečnost v původním řízení, je vyloučen i s důkazy, které mají tuto skutečnost prokázat (srov. např. R 72/1954 Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek).

3. Nález Ústavního soudu jako důvod obnovy řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Závěr, obsažený v nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 4. 1994, sp. zn. III. ÚS 114/93, že znárodnění bylo provedeno v rozporu s tehdy platnými předpisy [§ 6 odst. 1 písm. k) zákona č. 87/1991 Sb.], jestliže znárodnovací akt nebyl podepsán příslušným ministrem, je závěrem právním, a nikoli novou skutečností, jež zakládá důvod obnovy řízení [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], v němž byla žaloba o vydání věci zamítnuta pro nedostatek kvalifikovaného přechodu vlastnictví věci na stát.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 1996, sp. zn. 2 Cdon 133/96

SoJ 33/1997

Z odůvodnění:

Podle § 228 odst. 1 písm. a), b) o. s. ř. může účastník napadnout pravomocný rozsudek návrhem na obnovu řízení, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení, nebo lze-li provést důkazy, které v něm nemohly být provedeny; v obou případech za dalšího předpokladu, že mohou pro účastníka přivodit příznivější rozhodnutí ve věci.¹⁾

Usnesení odvolacího soudu, kterým byl návrh na obnovu řízení zamítnut, vychází

ze závěru, že uvedené důvody obnovy neexistují, resp. že tvrzení, jimiž žalobci tento návrh odůvodnili, důvody obnovy nezakládají. Úspěch dovolání tedy závisí na tom, zda se dovolatelům na základě užitého dovolacího důvodu a v jeho rámci podařilo správnost uvedeného závěru zpochybnit.

Tohoto právního závěru odvolacího soudu se však nedotýká úvaha dovolatelů, že se soudy v původním řízení nezabývaly „platností znárodňovacího výměru“. I dovolatelé činí tuto otázku podkladovou součástí právního závěru jiného, totiž zda znárodnění bylo ve smyslu § 6 odst. 1 písm. k) zákona č. 87/1991 Sb. vykonáno v rozporu s tehdy platnými zákonnými předpisy. To, zda absence podpisu ministra na znárodňovacím výměru způsobuje takový důsledek, náleží logicky i právnímu posouzení věci v původním řízení. Dovolatelé tedy polemizují s tímto právním posouzením, a nikoli s právním posouzením, ke kterému dospěl odvolací soud v řízení o obnovu; jinak řečeno, jeho závěr o nedostatku důvodů obnovy dovolatelé fakticky nenapadají.

Není ani „novou skutečností“ (kterou dovolatelé podle svého tvrzení zjistili až po přijetí ústavního nálezu sp. zn. III. ÚS 114/93), že „znárodňovací výměr byl podepsán někým, kdo k tomu nebyl oprávněn“. Skutečností ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může být toliko zjištění, kdo tento právní akt podepsal; že však touto osobou nebyl příslušný ministr, je nepochybné již od počátku původního řízení. Z citovaného výměru ministerstva lehkého průmyslu ze dne 23. 3. 1951, č. j. 224 423/51-A-II-2, který dovolatelé připojili k žalobě, je totiž zřejmé, že byl podepsán „za ministra“ dr. J-em. Závěr, že tato jiná osoba nebyla podle platného práva oprávněna k tomuto úřednímu úkonu, a jaké z toho vyplývají důsledky pro právní regulétnost znárodňovacího procesu, už není otázkou skutkovou, ale otázkou právní. Tím, že se dovolatelé odvolávají na posouzení této právní otázky, které vychází z označeného nálezu Ústavního

soudu a jež se liší od jejího posouzení v původním řízení, neuvádějí novou skutečnost ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ale toliko poukazují na možnost jiného, podle jejich názoru příznivějšího, právního posouzení věci v původním řízení, o jehož obnovu jde, ovšem důvod obnovy podle § 228 odst. 1 o. s. ř. dovodit nelze. Jejím prostřednictvím tudíž ani nelze zpochybnit závěr odvolacího soudu, že důvod obnovy řízení není dán.

¹⁾ Ustanovení § 228 odst. 1 o. s. ř., ve znění do 31. 12. 2000.

4. Nález Ústavního soudu jako důvod obnovy řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Okolnost, že odůvodnění nálezu Ústavního soudu zahrnuje posouzení právní otázky, kterou odvolací soud posoudil v jiné věci dříve jinak, než činí z nálezu rozhodnutí, jež by bylo důvodem obnovy řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 322/98
Sb. NS 48/2000

Z odůvodnění:

Bez ohledu na to, zda by byl nález Ústavního soudu způsobilý mít vliv na výsledek sporu, není pochyb, že rozhodnutím, jež coby důvod obnovy předjímá ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., být nemůže. Takovými rozhodnutími totiž zákon míní rozhodnutí o předběžných otázkách ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 a 2 o. s. ř., to jest případy, když příslušný orgán rozhodl odlišně o předběžné otázce, jestliže byl soud rozhodnutím předchozím vázán (§ 135 odst. 1) či z dřívějšího rozhodnutí vycházel (§ 135 odst. 2), anebo posoudil-li předběžnou otázku sám (§ 135

odst. 2) a poté bylo zjištěno, že příslušný orgán kdykoli vydaným rozhodnutím ji posoudil jinak. Otázky výkladu osoby povinné podle § 2 zákona č. 173/1990 Sb. a § 2 odst. 1 zákona č. 232/1991 Sb., resp. pojmu právního nástupce organizace uvedené v § 2 zákona č. 68/1956 Sb. (zda jde o nástupce singulárního nebo univerzálního, event. zda se odvíjí od mimořádného sjezdu ČSTV ze dne 25. 3. 1990 či nikoliv a pod.), jichž se dovolatelčin argument nálezem Ústavního soudu týká, však otázkami předběžnými v tomto smyslu evidentně nejsou; představují pouze dílčí právní (výkladové) otázky, z nichž sestává právní posouzení celkové a které není povolán řešit nikdo jiný než soud v řízení o uplatněném nároku.

Tím, že se dovolatelka odvolává na řešení, jež vychází z nálezu Ústavního soudu a které se liší od toho, jež bylo skutečně použito, toliko poukazuje na možnost jiného, podle jejího názoru příznivějšího, právního posouzení věci v původním řízení. Ze samotné námitky proti právnímu posouzení, uplatněnému v řízení, o jehož obnovu jde, však důvod obnovy podle § 228 odst. 1 o. s. ř., jak správně konstatoval odvolací soud, dovodit nelze. Takovou námitkou tudíž nelze ani zpochybnit závěr odvolacího soudu, že důvod obnovy řízení není dán (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 1996, sp. zn. 2 Cdon 133/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, ročník 1997, pod č. 33).

5. Nové rozhodnutí jako důvod obnovy řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nové rozhodnutí coby důvod obnovy řízení je nejen rozhodnutí jiného soudu nebo dalšího příslušného orgánu, které bylo vydáno v době původního řízení a jehož nemohl účastník bez své viny

použit, ale také rozhodnutí vydané až po skončení původního řízení. Podstatné přitom je, že toto rozhodnutí vypovídá o skutečnostech a důkazech, které byly předmětem původního řízení, a řeší předběžnou otázku, jejíž zodpovězení bylo rozhodné pro výsledek původního řízení. Právní názor, projevený v později přijatém rozhodnutí v jiné právní věci, sám o sobě důvodem obnovy není.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2794/2014
SRNS C 14312

Z odůvodnění:

Podle ustálené judikatury (srov. např. stanovisko občanskoprávní kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpj 67/82, uveřejněné pod č. 2/1983 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek; nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2012, sp. zn. 21 Cdo 2001/2012) nové rozhodnutí [coby důvod obnovy řízení, nyní uvedený v ust. § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] je nejen rozhodnutí jiného soudu nebo dalšího příslušného orgánu, které bylo vydáno v době původního řízení a jehož nemohl účastník bez své viny použít, ale také rozhodnutí, které bylo vydáno až po skončení původního řízení; podstatné přitom je, že toto rozhodnutí vypovídá o skutečnostech a důkazech, které byly předmětem původního řízení a řeší předběžnou otázku, jejíž zodpovězení bylo rozhodné pro výsledek původního řízení. Právní názor, projevený v později přijatém rozhodnutí v jiné právní věci, sám o sobě důvodem obnovy řízení není (*mutatis mutandis* srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 322/98, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 48/2000, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 7. května 1998, sp. zn. II. ÚS 111/98, uveřejněné ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 11, ročníku 1999, části II., pod pořadovým číslem 40).

6. Odlišný výklad zákona v jiném soudním rozhodnutí

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Skutečnost, že jiný soud v jiném řízení vyložil zákon odlišným způsobem (posoudil vymezenou právní otázku jinak), nemůže zapříčinit povolení obnovy řízení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2948/2000
SRNS C 67

Z odůvodnění:

Nesprávný je závěr odvolacího soudu dovozující naléhavý právní zájem na požadovaném určení ze způsobilosti rozhodnutí určujícího neplatnost právního úkonu být důvodem pro obnovu řízení vedeného u Okresního soudu v Náchodě.

Ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. spojuje možnost napadnout rozhodnutí soudu návrhem na obnovu řízení s novými skutečnostmi, rozhodnutími nebo důkazy, které bez své viny nemohl účastník použít v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci. Důvodem pro povolení obnovy řízení může být pozdější rozhodnutí příslušného orgánu řešící odchylně předběžnou otázku, šlo-li o případ, v němž byl soud před původním rozhodováním vázán rozhodnutím jiného orgánu (§ 135 odst. 1 o. s. ř.), nebo o případ, v němž soud vycházel při svém rozhodování z rozhodnutí vydaného dříve příslušným orgánem (§ 135 odst. 2 o. s. ř.), anebo soud si sám vyřešil předběžnou otázku (§ 135 odst. 2 o. s. ř.), protože vycházel z toho, že o této otázce nebylo dosud příslušným orgánem rozhodnuto, zjistili se potom, že tento příslušný orgán svým kdykoli vydaným rozhodnutím vyřešil uvedenou otázku odchylně. Skutečnost, že jiný soud v jiném řízení vyložil zákon odlišným způsobem (posoudil vymezenou

právní otázku jinak), nemůže zapříčinit povolení obnovy řízení podle zmíněného ustanovení občanského soudního řádu (srov. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 31. 1. 1995, sp. zn. 15 Co 20, 21/95, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit č. 8, ročník 1996, pod č. 55, usnesení Nejvyššího soudu z 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 322/98, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit č. 7, ročník 2000, pod č. 48, rozsudek Nejvyššího soudu z 15. 8. 1996, sp. zn. 2 Cdon 133/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 4, ročník 1997, pod č. 33).

7. Rozhodnutí dovolacího soudu jako důvod obnovy řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Rozhodnutím zakládajícím důvod obnovy řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. není ani rozhodnutí dovolacího soudu, jež bylo vydáno po skončení původního řízení a v němž byl zaujat jiný právní názor než ten, jímž se řídily soudy v původním řízení (včetně soudu dovolacího).

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 32 Cdo 540/2011
ASPI ID: JUD206907CZ

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud vyložil již v rozsudku ze dne 15. srpna 1996, sp. zn. 2 Cdon 133/96, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 1997, pod číslem 33, že právní závěr vyslovený v nálezu Ústavního soudu není novou skutečností zakládající důvod obnovy řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. V usnesení ze dne 28. ledna 1999, sp. zn. 20 Cdo 322/98, uveřejněném pod číslem 48/2000 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, pak Nejvyšší soud vysvětlil, že rozhodnutím, jež coby důvod

obnovy předjímá ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., zákon míní rozhodnutí o předběžných otázkách ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 a 2 o. s. ř., to jest případy, když příslušný orgán rozhodl odlišně o předběžné otázce, jestliže byl soud rozhodnutím předchozím vázán (§ 135 odst. 1) či z dřívějšího rozhodnutí vycházel (§ 135 odst. 2), anebo posoudil-li předběžnou otázku sám (§ 135 odst. 2). Na základě toho pak Nejvyšší soud uzavřel, že okolnost, že odůvodnění nálezu Ústavního soudu zahrnuje posouzení právní otázky, kterou odvolací soud posoudil v jiné věci dříve jinak, než činí z nálezu rozhodnutí, jež by bylo důvodem obnovy řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Ústavní soud v usnesení ze dne 2. října 2000, sp. zn. IV. ÚS 410/2000, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod číslem 37/2000, jímž odmítl ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí, shledal uvedený právní názor ústavně konformním.

V intencích tohoto právního názoru pak rozhodnutím zakládajícím důvod obnovy řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. není ani rozhodnutí dovolacího soudu, jež bylo vydáno po skončení původního řízení a v němž byl zaujat jiný právní názor než ten, jímž se řídily soudy v původním řízení (včetně soudu dovolacího).

8. Nedostatek průkazu zastoupení účastníka. Odnětí možnosti jednat před soudem

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nedostatek průkazu zastoupení účastníka původního řízení není „skutečností“ zakládající důvod obnovy tohoto řízení ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Od 1. 1. 1992 není „odnětí možnosti jednat před soudem“ důvodem obnovy

řízení; o „novou skutečnost“ nešlo ani předtím.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1948/2002
SoJ 27/2004

Z odůvodnění:

„Skutečností“ (o „rozhodnutí a důkazy“ v dané věci jít nemůže) představují důvod obnovy jen tehdy, jsou-li – pro navrhovatele obnovy – ve srovnání s původním řízením nové; pak již postačuje, aby bylo možné, že jsou způsobilé přivodit pro toho, kdo se jich dovolává, příznivější rozhodnutí ve věci.

Skutečnostmi, jakožto důvody obnovy řízení, jest rozumět to, co bylo významné pro řízení původní ve vztahu ke skutkovému základu sporu (viz kupř. § 79 odst. 1, § 101 odst. 1, § 120, § 153 odst. 1 o. s. ř.). Musí jít o okolnosti, jež kdyby byly v původním řízení známy, by byly způsobilou základnou odpovídajícího tvrzení (účastníka), jakož i označení příslušného důkazu; kupříkladu že je zde nová, pozdější, závěť, která jinak určuje podíly, resp. věci či práva, jež mají připadnout účastníkům původního dědického řízení (jestliže pozdější závěť měl být coby dědic povolán ten, kdo nebyl účastníkem řízení, v němž bylo dědictví projednáno, nepřichází však obnova tohoto řízení v úvahu, jelikož opomenuté osobě je k dispozici institut ochrany oprávněného dědice podle § 485 až 487 obč. zák.).

Existence skutečností ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. je tedy typicky spojena s tím, že skutkový stav byl v původním řízení zjištěn – hodnoceno z objektivních hledisek – neúplně nebo nesprávně.

Oproti tomu nedostatek plné moci, resp. nedostatek plné moci řádné, je nedostatkem ryze procesní povahy, jež souvisí s tím, že zákon upravuje jednání účastníka v řízení i tak, že umožňuje (v některých případech – viz kupř. § 22 nebo § 241 o. s. ř. – ukládá), aby v něm nevystupoval přímo, nýbrž

prostřednictvím svého zástupce (srov. § 22 a násl. o. s. ř.). Okolnost, že jménem účastníka jedná jako jeho zástupce někdo, kdo toto zastoupení nedoložil, resp. nedoložil řádně (pravou listinou – plnou mocí), nemá (sama o sobě) přímý vztah k té rovinně procesu, jež se identifikuje zjišťováním skutkového základu pro rozhodnutí, pročez se otázek, zda byl tento skutkový základ zjištěn úplně nebo správně, nedotýká.

Může tedy představovat toliko procesní vadu původního řízení, jež nejenže není (jako taková) relevantně přenositelná do řízení o jeho obnovu, především však o ní platí, že „skutečnost“ ve smyslu „skutkovém“ [podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nezakládá.

Důsledky toho, že v řízení vystupoval účastník v zastoupení jinou osobou (případně i jiným účastníkem), aniž by zastoupení bylo řádně doloženo (plnou mocí, podepsanou zastoupeným), se odvíjejí od závěru, v soudní praxi nezpochybňovaného, že tato procesní vada je svojí povahou odstranitelná (srov. § 104 odst. 2 o. s. ř.). Podala-li třetí osoba návrh, jímž se zahajuje řízení, s tím, že tak činí za jiného (jako zástupce), vyzve ji soud, aby postavení zástupce předložením řádně plné moci doložila; jestliže tak v stanovené době neučiní, soud řízení zastaví (§ 104 odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Jinak, není-li podání třetí osoby návrhem na zahájení řízení, jedná soud nadále přímo s účastníkem; za zastoupeného jej prostě nepokládá.

Jestliže soud vadu v zastoupení (takto) neodstraní a jednal nadále s nepravým zástupcem (s osobou, již za zástupce považovat nelze proto, že účastník mu plnou moc k zastupování nevystavil), založil situaci, kdy s údajně zastoupeným „ve skutečnosti“ nejednal; ačkoli s jeho postavením účastníka počítal (a o jeho právech a povinnostech i rozhodoval), nezajistil mu možnost uplatnit procesní práva, jež mu zákon přiznává (nepředvolával jej k jednání, neposkytoval mu povinná procesní

poučení, učiněné procesní úkony, včetně smírů či dohod dědiců, nevyjadřovaly jeho vůli apod.). Neuplatní se pak ani pravidlo, že soudní rozhodnutí bylo doručeno účastníku, bylo-li řádně doručeno jeho zástupci (§ 49 odst. 1 o. s. ř.¹⁾), neboť tvrzený zástupce zástupcem účastníka ve skutečnosti nebyl.

Nebylo-li rozhodnutí v původním řízení (o dodatečném projednání dědictví) navrhovatelce obnovy řádně doručeno, nemohlo nabýt ani právní moci, a obnova tohoto řízení je též z tohoto důvodu vyloučena (srov. § 228 odst. 1 o. s. ř.).

Oproti tomu není správný názor dovolatelky, že navrhovatelka obnovy v dané skutkové situaci se měla dovolat institutu ochrany oprávněného dědice podle § 485 až 487 obč. zák. Jak již bylo výše naznačeno, není zde splněna podmínka, aby nebyla účastníkem dědického řízení.

Pravdou je, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 1974, sp. zn. 11 Co 21/74, uveřejněným pod č. 49/1975 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, byl vysloven závěr, že nezabývalo-li se v řízení o dědictví státní notářství objasněním okolnosti, zda mezi dvěma dědici, z nichž jeden druhého v řízení zastupoval na základě plné moci, není dán rozpor v zájmech zastoupeného a zástupce, může tím být účastníku řízení o dědictví odňata možnost jednat před státním notářstvím, a že tato skutečnost návrhem na obnovu řízení o dědictví úspěšně uplatnitelná je. Nelze však pomínout, že citovaný judikát odkazuje na ustanovení § 228 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jež v době rozhodnutí odvolacího soudu v dané věci – v tehdejší znění – již neplatilo; od 1. 1. 1992 „odnětí možnosti jednat před soudem“, jež toto ustanovení předjímalo, důvodem obnovy řízení nebylo. Ani tehdy však o „skutečnost“ podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. nešlo.

¹⁾ Nyní § 50b o. s. ř.

9. Skutečnosti a důkazy, o nichž se účastník dozvěděl až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Skutečnosti a důkazy, o nichž se účastník dozvěděl až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně a které nastaly (vznikly) před vyhlášením (vydáním) rozhodnutí soudu prvního stupně, nelze uplatnit v odvolání nebo za odvolacího řízení, ale pouze žalobou na obnovu řízení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003
SoJ 175/2003

Z odůvodnění:

Prostřednictvím tvrzení skutečnosti, že žalobce „záměrně a zcela úmyslně“ nepřevzal doporučený dopis o ukončení jeho pracovní neschopnosti, v posuzovaném případě žalovaný nezpochybňoval věrohodnost důkazního prostředku, ale pravdivost tvrzení žalobce o tom, že „neměl nejmenšího tušení, že mu byla ukončena pracovní neschopnost“, které v řízení před soudem prvního stupně nepopřel a z něhož při formulaci svého stanoviska k žalobě (jak je vyjádřil při jednání u soudu prvního stupně dne 10. 6. 2002) vycházel. Uvedená žalovaným tvrzená skutečnost směřuje k tomu, aby soud (odvolací soud) na jejím podkladě zjistil skutkový stav jinak, než jak byl zjištěn před soudem prvního stupně, a není tedy způsobilá zpochybnit žádný z důkazních prostředků, na nichž spočívá rozsudek soudu prvního stupně.

Žalovaným tvrzená skutečnost nebyla v odvolacím řízení přípustná ani podle ustanovení § 205a odst. 1 písm. e) o. s. ř., neboť nastala (nevznikla) – podle tvrzení žalovaného – až po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně. Jestliže se

však žalovaný o ní opravdu (jak tvrdí) dozvěděl až po rozsudku soudu prvního stupně, může být důvodem k žalobě na obnovu řízení podle ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř., budou-li splněny i další předpoklady vyžadované tímto ustanovením.

10. Nemožnost použití skutečností, rozhodnutí nebo důkazů v původním řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nemožností použít skutečností, rozhodnutí nebo důkazů bez své viny v původním řízení [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] je míněna nemožnost provést dokazování v soudním řízení anebo nemožnost označit či předložit tyto skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy účastníkem řízení vůči soudu. Nejde tu o případy neprovedení možného dokazování soudem ohledně těch skutečností, rozhodnutí a důkazů, které byly účastníky řízení označeny, avšak soudem byly pokládány za nerozhodné, a proto k jejich dokazování nebylo přikročeno.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1303/2005
ASPI ID: JUD86764CZ

Z odůvodnění:

K otázce, kdy jsou skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy „nové“, dovolací soud odkazuje na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 19, ročník 1975, podle kterého „nemožností použít skutečností, rozhodnutí nebo důkazů bez své viny v původním řízení [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] je míněna nemožnost provést dokazování v soudním řízení anebo nemožnost označit či předložit tyto skutečnosti,

rozhodnutí nebo důkazy účastníkem řízení vůči soudu. Nejde tu o případy neprovedení možného dokazování soudem ohledně těch skutečností, rozhodnutí a důkazů, které byly účastníky řízení označeny, avšak soudem byly pokládány za nerozhodné, a proto k jejich dokazování nebylo přikročeno“.

11. Nová skutečnost. Padělaný umělecký předmět

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Vyjde-li po skončení řízení najevo, že umělecký předmět, jehož ocenění bylo významné pro výsledek řízení a o jehož pravosti nebylo důvodu pochybovat, je padělkem, jde o novou skutečnost, kterou účastník nemohl uplatnit bez své viny a která může přivodit pro něj příznivější rozhodnutí ve věci.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2815/2004
PrRo 9/2005, s. 336

Z odůvodnění:

Je třeba rozlišovat mezi důkazy a mezi skutečnostmi, které účastník v nalézacím řízení mohl uplatnit, ale svou vinou je neuplatnil. V prvním případě jde o povinnost důkazní, ve druhém o povinnost tvrzení. Ke skutečnosti, že jde o padělek, bylo možno navrhnout důkazy jen v případě, že by tato skutečnost musela být známa. V nalézacím řízení účastníci i soud vycházeli z toho, že oceňované obrazy jsou pravé, tedy že pocházejí od autorů, kterým jsou připisovány, a z doby, ve které měly podle svého provedení vzniknout. Takto určené obrazy pak byly předmětem ocenění. Jejich pravost nebyla sporná a dosud nebylo prokázáno, že by dovolatel měl rozumný důvod pravost zpochybňovat

a navrhovat provedení znaleckých posudků k této pravosti, zejména když byly na základě znaleckých posudků přijaty jako zástava finančními institucemi. Neobstojí ani názor, že dovolatel měl možnost zpochybnit jejich cenu (to ostatně do určité míry činil) a navrhnout k ní znalecký posudek, při kterém by jejich nepravost vyšla najevo, stejně jako názor, že dovolatel, který má zkušenost s obchodem se starožitnostmi, měl falza rozpoznat. Je totiž obecně známo, že v případě kvalifikovaných padělků může být o jejich pravosti spor i mezi renomovanými odborníky. Pokud je pravdivé dovolatelovo tvrzení, kterým se soud nezabýval, že se o možnosti, že jde o padělky, dověděl až po skončení řízení o vypořádání BSM od zmíněných finančních institucí, příp. jejich nástupců (k tomuto tvrzení navrhoval důkazy, které nebyly provedeny), pak jde o skutečnost, kterou bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v § 205a a § 211a o. s. ř. též před odvolacím soudem, a tato skutečnost může přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci. Dovolatel měl tedy možnost navrhovat důkazy k ceně obrazů pokládaných za pravé, nebylo však po něm možno požadovat, aby navrhoval i důkazy k ověření pravosti obrazů, nebyla-li o této pravosti pochybnost. Jinak řečeno, je rozdíl mezi možností navrhnout důkazy k ceně obrazu považovaného za pravý a mezi možnostmi tvrdit skutečnost, že jde o padělek, resp. kopii a nabízet k tomu důkazy.

Lze uzavřít, že vyjde-li po skončení řízení najevo, že umělecký předmět, jehož ocenění bylo významné pro výsledek řízení, o jehož pravosti nebylo důvodu pochybovat, je padělkem, jde o novou skutečnost ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Pokud účastník nemusel mít již v nalézacím řízení objektivní podezření, že šlo o padělek, jde o novou skutečnost, kterou nemohl uplatnit bez své viny.

12. Důkazy nenavržené v původním řízení

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Důvodem obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. není důkaz, o němž účastník v původním řízení věděl a jehož provedení nenavrhl proto, že tvrzení o skutečnosti, která by jím mohla být prokázána, nebyla druhým účastníkem popřena. To platí přesto, že účastník nebyl soudem o své důkazní povinnosti prokázat tuto skutečnost v rozporu se zákonem poučen.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1170/2001
Sb. NS 31/2003

Z odůvodnění:

Skutečnosti a důkazy jsou ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. nové pouze tehdy, jestliže účastník – přestože v době původního řízení objektivně vzato existovaly – je nemohl bez své viny (proto, že o nich nevěděl a ani jinak z procesního hlediska nezavinil nesplnění své povinnosti tvrzení či povinnosti důkazní) v tomto původním řízení (včetně řízení odvolacího) použít.

Tak tomu v předmětné věci, kdy žalobkyně – jak sama v návrhu na povolení obnovy uvádí – o existenci plných mocí udělených druhou a čtvrtou žalovanou (jež jako účastnice v původním řízení výslovně vypověděly, že jejich manželé za ně kupní smlouvu uzavírali na základě plných mocí) věděla, není. Pojem „důkaz, který účastník bez své viny nemohl použít v původním řízení“ [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] totiž nelze vykládat jinak, než jak je vloženo v předchozím odstavci tohoto rozhodnutí, tedy ani tak, že by nesplnění důkazní povinnosti mohlo (a mělo) být posouzeno jako nezaviněné – např. s odůvodněním, že k němu došlo pro okolnosti existující nezávisle na účastníkovi – přesto,

že účastníkova vědomost o existenci důkazu byla dána již v průběhu původního řízení.

13. Důkazy, které bez své viny nemohl účastník použít

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Pod pojem „bez své viny nemohl účastník použít“ nelze zahrnout situaci, kdy příčina nepoužití důkazu spočívala v tom, že účastníkovi byla odňata možnost jednat před soudem.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2003, sp. zn. 28 Cdo 321/2003
SRNS C 1749

Z odůvodnění:

Podle odvolacího soudu v případě obou navrhovaných vyjádření znaleckých orgánů i v případě nově navrhovaného znaleckého posudku nejde o takové důkazy, které bez své viny účastnice nemohla použít v původním řízení. Pod právní pojem „bez své viny nemohl účastník použít“ nelze totiž zahrnout situaci, kdy příčina nepoužití důkazu spočívala v tom, že účastníkovi byla odňata možnost jednat před soudem (protože nebyl řádně obeslán). Taková situace je totiž podřaditelná pod důvody žaloby pro zmatečnost podle § 229 odst. 3 o. s. ř. Proto taková okolnost nemůže zakládat důvod žaloby na obnovu řízení.

Dovolací soud se ztotožnil s právními závěry odvolacího soudu.

14. Důkazy, které bez své viny nemohl účastník použít

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Skutečnost, že po skončení řízení byl vyhotoven znalecký posudek stanovující cenu věci jinou částkou, než jakou byla

oceněna v nalézacím řízení, není důvodem k obnově řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2090/2006

ASPI ID: JUD92872CZ

Z odůvodnění:

Dovolatel tvrdí, že ve věci jsou dány důvody pro obnovu řízení uvedené v § 228 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř., podle kterého žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé: a) jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci; b) lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci. Důvody spatřuje v tom, že po pravomocném skončení nalézacího řízení byla v exekucním řízení stanovena cena předmětné nemovitosti částkou o polovinu nižší než v řízení nalézacím. Dovolatel však měl již v nalézacím řízení možnost namítat nesprávnost znaleckého posudku, kterým byl v tomto řízení proveden důkaz, a uvádět skutečnosti ovlivňující výši ceny domu. Skutečnost, že po skončení řízení byl vyhotoven znalecký posudek stanovující cenu věci jinou částkou, než jakou byla oceněna v nalézacím řízení, není důvodem k obnově řízení.

15. Vědomost účastníka a jeho opatrovníka o důvodech obnovy

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Věděl-li účastník řízení zastoupený opatrovníkem ustanoveným mu soudem o skutečnostech nebo důkazech v době, kdy probíhalo původní řízení, nemůže se v návrhu na obnovu řízení dovolávat jejich novosti, i když jeho opatrovník o nich nevěděl.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1173/2002

SRNS C 1964

Z odůvodnění:

Podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může účastník návrhem na obnovu řízení napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci.

Z hlediska skutkového stavu, který nebyl zpochybněn, vycházel odvolací soud z toho, že v řízení vedeném pod sp. zn. 16 C 1638/97 ustanovil okresní soud podle § 29 odst. 2 o. s. ř.¹⁾ žalovaného jako účastníka, jehož pobyt není znám, opatrovníka, s nímž jednal a jemuž doručil rozsudek ze dne 11. 11. 1998 (podle potvrzení nabyt 1. 1. 1999 právní moci). Opis rozsudku – opatřený doložkou právní moci – převzala žalovaná v průběhu vykonávacího řízení (sp. zn. E 1145/99) spolu s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí dne 24. 5. 2001.

Účastníka, jehož pobyt není znám, opatrovník v řízení zastupuje, tedy vykonává procesní práva a povinnosti, které by jinak, kdyby se řízení osobně účastnil, mohl vykonat sám účastník. Opatrovník za účastníka jedná jeho jménem s tím, že procesní následky jednání se přičítají přímo

účastníkovi (srov. vymezení obsahu zastoupení v § 22 odst. 1 obč. zák.²⁾). V tomto směru je postavení opatrovníka (zástupce na základě rozhodnutí) stejné jako postavení zmocněnce na základě plné moci (§ 24–28 o. s. ř.). Ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. má – jako důvod pro povolení obnovy řízení – na mysli takové skutečnosti nebo důkazy, které jsou (ve srovnání s původním řízením) „nové,“ tj. v době původního řízení sice objektivně existující, ale z pohledu účastníka tehdy nepoužitelné, aniž by nesl vinu na tom, že o nich nevěděl, popř. že nesplnil povinnosti tvrzení nebo důkazní. Vědomost o skutečnostech nebo důkazech, popř. zaviněné nesplnění povinnosti tvrdit a povinnosti navrhovat důkazy se za situace, kdy účastníka zastupuje opatrovník (zmocněnec), pojí s osobou účastníka; jinak řečeno, věděl-li o skutečnostech nebo důkazech v době, kdy probíhalo původní řízení, účastník, platí to též o jeho opatrovníku (zmocněnci).

Jelikož žalovaná netvrdila, že nemohla použít důkazy proto, že o nich v době původního řízení nevěděla (že pro ni byly „nové“), není důvod obnovy podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – jak správně uzavřel odvolací soud – naplněn.

¹⁾ Nyní § 29 odst. 3 o. s. ř.

²⁾ Nyní § 436 o. z.

16. Rozhodnutí řešící odchylně předběžnou otázku

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Důvodem pro povolení obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může být pozdější rozhodnutí příslušného orgánu řešící odchylně předběžnou otázku, šlo-li o případ, v němž byl soud při původním rozhodování vázán rozhodnutím jiného orgánu (§ 135 odst. 1 o. s. ř.), anebo o případ, v němž soud vycházel při svém

rozhodování z rozhodnutí vydaného dříve příslušným orgánem (§ 135 odst. 2 o. s. ř.). Stejně tak může být důvodem obnovy řízení rozhodnutí příslušného orgánu o předběžné otázce, šlo-li o případ, v němž si soud sám v souladu s ustanovením § 135 odst. 2 o. s. ř. vyřešil předběžnou otázku, protože vycházel ze zjištění, že o této otázce nebylo dosud příslušným orgánem rozhodnuto, zjistí-li se potom, že tento příslušný orgán svým kdykoliv vydaným rozhodnutím vyřešil uvedenou otázku odchylně.

Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČR z 8. 9. 1982, Cpj 67/82

Sb. NS 2/1983

Z odůvodnění:

Ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. uvádí jako důvod obnovy řízení kromě důkazů i rozhodnutí a skutečnosti, které ten, kdo návrh podává, bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud pro něho mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Jestliže jiné, pro navrhovatele příznivější rozhodnutí ve věci mohou přivodit jednotlivé skutečnosti vyplývající z rozhodnutí jiného orgánu, případně souhrn více takových skutečností, vyvstává otázka, proč zákonná úprava rozlišuje mezi skutečnostmi a rozhodnutími, když pojem „skutečnosti“ může v sobě zahrnovat i pojem „rozhodnutí“.

Uvedená úprava přípustnosti obnovy řízení je odůvodněna potřebou vyjádřit ty případy, kdy důvodem obnovy je vydání rozhodnutí jiného orgánu, a nikoliv skutečnosti z něho vyplývající. Tak je tomu v případech, kdy soud v původním rozhodnutí respektoval důsledky vyplývající z ustanovení § 135 odst. 1, 2 o. s. ř., totiž že byl vázán ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přečin nebo přestupek,¹⁾ a kdo jej spáchal, případně byl vázán rozhodnutím

o osobním stavu, nebo vycházel ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. z již vydaného rozhodnutí jinak příslušného orgánu rozhodovat o určité předběžné otázce, nebo konečně, nebylo-li dosud rozhodnutí příslušným orgánem vydáno, posoudil příslušnou předběžnou otázku sám.

Ve všech těchto případech má vydání rozhodnutí příslušným orgánem, pokud se v něm odlišně řeší otázka, která byla předmětem rozhodování soudu, zásadní význam, protože se tím mění posuzování věci z hlediska důsledků vyplývajících z ustanovení § 135 odst. 1, 2 o. s. ř. Šlo-li totiž o případ posuzovaný podle ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř., končí nebo se mění vázanost soudu určitým dřívějším rozhodnutím, a pokud šlo o případy podle ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř., buď odpadlo rozhodnutí, ze kterého soud v původním řízení vycházel, nebo vydáním rozhodnutí řešícího předběžnou otázku odlišně pomínilo oprávnění soudu o takové otázce rozhodovat.

Jestliže soud v původním rozhodnutí posoudil předběžnou otázku sám, vycházejí z toho, že neexistuje rozhodnutí, kterým by byl vázán ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř., nebo z něhož by měl vycházet ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř., může být důvodem pro povolení obnovy řízení jak rozhodnutí vydané po skončení řízení, o jehož obnovu jde, tak i rozhodnutí vydané dříve, protože existencí takového rozhodnutí dodatečně odpadl nebo již v původním řízení nebyl dán předpoklad, za něhož mohl soud posoudit předběžnou otázku samostatně. Povinnost soudu zkoumat, zda navrhovatel nemohl bez své viny použít takového rozhodnutí již v původním řízení, přichází ovšem v úvahu pouze tehdy, jde-li o rozhodnutí existující již v době původního řízení.

Naproti tomu, jestliže v původním řízení soud rozhodoval se zřetelem ke své vázanosti jiným rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. nebo

vycházel z již vydaného rozhodnutí jiného orgánu ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř., může znamenat změnu v tomto předpokladu rozhodnutí, které bylo vydáno po skončení řízení v původní věci (např. zprošťující trestní rozsudek, odlišné rozhodnutí o osobním stavu, odlišné rozhodnutí správního orgánu o téže předběžné otázce, zrušení dřívějšího rozhodnutí správního orgánu mimo odvolací řízení), tedy rozhodnutí, kterým byl změněn nebo odpadl dosavadní pro soud závazný podklad. V tomto případě rovněž nepřichází v úvahu zkoumání, zda navrhovatel nemohl použít takového rozhodnutí již v původním řízení, neboť tehdy ještě neexistovalo.

V případě, kdy soud v původním řízení odůvodnil své rozhodnutí závěrem, že je vázán určitým rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. nebo že vychází ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. z rozhodnutí jiného orgánu, a je-li pak podaný návrh na obnovu řízení odůvodňován tvrzením, že takové rozhodnutí v rozhodující době neexistovalo nebo že tehdy existovalo jiné rozhodnutí, neznamenalo by prokázání takového tvrzení, že by odpadlo nebo bylo změněno rozhodnutí, ve kterém mělo původní rozhodnutí oporu, nýbrž by z něho vyplýval závěr, že původní rozhodnutí, jehož se týká návrh na obnovu, vycházelo z vadně zjištěného skutkového stavu. Důvodem pro povolení obnovy by v takovém případě nebylo rozhodnutí, nýbrž uvedená skutečnost, že soud v původním řízení vycházel z nesprávného zjištění, přičemž by bylo na navrhovateli, aby prokázal, že tuto skutečnost nemohl bez své viny použít v původním řízení.

Při výkladu doby skončení původního řízení, významné při posouzení podmínek, že navrhovatel nemohl použít důvodu obnovy bez své viny v původním řízení, je třeba vycházet zásadně z ustanovení § 154 odst. 1 o. s. ř., podle něhož je pro rozsudek rozhodující stav v době jeho vyhlášení. Tato doba je bez dalšího rozhodující při

posuzování návrhu na obnovu, skončilo-li řízení rozhodnutím, které již nebylo možné napadnout odvoláním, jež by umožňovalo navrhovateli obnovy řízení uplatnit ještě v odvolacím řízení nové skutečnosti a důkazy (§ 205 odst. 2 o. s. ř.²⁾). To platí především o rozsudcích vyhlášených odvolacím soudem, popřípadě o usneseních schvalujících smír. Den vyhlášení rozhodnutí by byl rozhodující také tehdy, je-li návrhem na obnovu řízení napadeno usnesení o schválení smíru (§ 231 o. s. ř.³⁾), které rovněž nelze napadnout odvoláním ani v případě, že byl smír uzavřen u soudu prvního stupně. U rozsudků soudu prvního stupně může být doba jejich vyhlášení rozhodující, jestliže se všichni účastníci řízení bezprostředně po vyhlášení rozsudku vzdali vůči soudu odvolání proti tomuto rozsudku (§ 207 odst. 1 o. s. ř.). Jinak vzhledem k ustanovení § 205 odst. 2 o. s. ř.²⁾ je rozhodující zásadně doba, kdy účastníkům marně uplynula lhůta k podání odvolání.⁴⁾ Podal-li však kterýkoliv z účastníků původního řízení včas odvolání proti výroku, jehož se návrh na obnovu řízení týká, je rozhodující doba vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu, neboť do této doby mohl navrhovatel obnovy řízení uplatnit v tomto odvolacím řízení, i když sám odvolání nepodal, nové skutečnosti nebo důkazy, pokud tato možnost nepominula k jinému dni (např. doručením nevyhlášeného usnesení odvolacího soudu o tom, že se připoustí zpětvzetí odvolání,⁵⁾ jímž je vzhledem k ustanovením § 170 odst. 1 a § 211 o. s. ř. odvolací soud vázán).

Z uvedených závěrů také vyplývá, že důvodem pro obnovu řízení může být samo rozhodnutí jiného orgánu jen tehdy, jestliže řeší otázku, jejíž posouzení bylo rozhodující i při vydání rozhodnutí v původním řízení, jestliže se tedy dotýká skutečností, které existovaly již v době původního rozhodnutí a kterými se tedy musel soud v tomto rozhodnutí zabývat. Takový výklad zastávala již dříve soudní praxe [srov. rozhodnutí

uveřejněná pod č. 101/1953 a č. 163/1953 Sbírky rozhodnutí čs. soudů, která sice byla vydána k výkladu dříve platného ustanovení § 197 písm. a) zákona č. 142/1950 Sb., jehož závěry jsou však použitelné i k výkladu obdobného ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. Jen takové rozhodnutí, které řeší uvedené otázky, může mít rozhodující dopad na vázanost soudu podle ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř. nebo na jeho oprávnění řešit samostatně předběžné otázky ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. či na jeho povinnost vycházet z určitého již vydaného rozhodnutí jiného orgánu.

Jestliže předmětem rozhodování jiného orgánu by bylo posuzování odlišných později vzniklých skutečností, šlo by o úpravu právního stavu pro období po skončení původního řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí soudu, a takové rozhodnutí by tedy nemělo vliv na posouzení otázek řešených soudem v napadeném rozhodnutí.

¹⁾ Nyní trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů.

²⁾ Nyní § 205a a § 211a o. s. ř.

³⁾ Nyní § 228 odst. 2 o. s. ř.

⁴⁾ Nyní jen pokud mohli dle § 205a a § 211a o. s. ř. v odvolání uplatňovat nové skutečnosti a důkazy.

⁵⁾ Nyní o zastavení odvolacího řízení.

17. Možnost přivodit příznivější rozhodnutí ve věci

§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

1. Pro rozhodnutí o povolení obnovy řízení postačuje, že se jeví pravděpodobným, že důkazy, které účastník bez své viny nemohl použít v původním řízení, mohou pro něho přivodit příznivější rozhodnutí ve věci; není třeba, aby soud v tomto směru dospěl k celkem bezpečnému závěru.

2. V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, v němž bylo rozhodnuto o žalobě oprávněné osoby na vydání

věci, soudu přísluší zkoumat, zda se jeví pravděpodobným, že nové důkazy, jimiž je prokazována existence výzvy k vydání věci (které oprávněná osoba bez své viny nemohla použít v původním řízení), mohou pro ni přivodit příznivější rozhodnutí ve věci; otázka, zda lze tvrzenou výzvu pokládat za včasnou a řádnou, se posoudí až v obnoveném řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1419/2000
SRNS C 905

Z odůvodnění:

Odvolací soud změnil usnesení, kterým soud prvního stupně povolil obnovu řízení vedeného u téhož soudu pod sp. zn. 8 C 746/92 tak, že návrh na obnovu řízení zamítl. Dospěl k závěru, že není dán důvod obnovy řízení ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Listiny, z nichž žalobkyně dovozuje důvod obnovy řízení, nemohou podle názoru odvolacího soudu přivodit pro ni příznivější rozhodnutí ve věci, neboť nedokládají, že výzva k vydání nemovitostí byla podle 5 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen „restituční zákon“), žalobkyní jako osobou podle restitučního zákona oprávněnou, zaslána včas osobě podle tohoto zákona povinné. Vyplyvá z nich toliko, že se osoba podle restitučního zákona povinná dne 1. 10. 1991 dozvěděla o výzvě ze dne 30. 9. 1991, učiněné žalobkyní vůči Městskému úřadu T. n. L. a vůči Bytovému podniku T. n. L. Nebyla-li tato výzva oprávněnou osobou (žalobkyní) adresována a doručena osobě povinné, ale osobě třetí, není dle názoru odvolacího soudu splněna podmínka řádné a včasné výzvy ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 restitučního zákona, byť ji tato třetí osoba ve lhůtě do 1. 10. 1991 postoupila osobě povinné.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně dovolání, v němž odvolacímu soudu mimo jiné vytýká nesprávné právní posouzení věci a poukazuje na to, že se statutární zástupce povinné osoby dozvěděl ve lhůtě stanovené zákonem (tj. do 1. 10. 1991), že je žalobkyní vyzván k vydání nemovitostí, které k uvedenému datu drží.

Nejvyšší soud jako soud dovolací projednal dovolání a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu, ve znění účinném před novelou č. 30/2000 Sb. (dále též jen „o. s. ř.“).

Dovolání je důvodné.

Podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. pravomocný rozsudek soudu může účastník napadnout návrhem na obnovu řízení, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci. Podle ustálené judikatury pro rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení postačuje, že se jeví pravděpodobným, že tyto skutečnosti, rozhodnutí a důkazy mohou pro navrhovatele přivodit příznivější rozhodnutí ve věci; není tedy třeba, aby soud v tomto směru dospěl k celkem bezpečnému závěru (srov. rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1968, pod pořadovým číslem 6).

Podle § 5 odst. 1 restitučního zákona vydá povinná osoba věc na písemnou výzvu oprávněné osobě, jež prokáže svůj nárok na vydání věci a uvede způsob jejího převzetí státem; ustanovení § 5 odst. 2 restitučního zákona pak stanoví, že oprávněná osoba vyzve osobu povinnou do šesti měsíců, jinak její nárok zanikne. Výzvu k vydání věci lze pokládat za včasnou za předpokladu, že byla ve lhůtě stanovené v posléze citovaném ustanovení, tj. v daném případě do dne 1. října 1991, doručena povinné osobě.

Z nově předložených důkazů, jimiž žalobkyně návrh na povolení obnovy řízení odůvodnila (telegramu ze dne 1. 10. 1991, záznamu z jednání ze dne 16. 10. 1991),

vyplývá, že výzva oprávněné osoby (žalobkyně) se ve výše uvedené lhůtě dostala do sféry dispozice povinné osoby. Za tohoto stavu nelze dospět k závěru, že je vyloučeno, aby tyto nové důkazy byly způsobilé přivodit pro žalobkyni příznivější rozhodnutí ve věci. Otázku, zda lze tvrzenou výzvu považovat za včasnou a řádnou ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 a 2 restitučního zákona, náleží posoudit v obnoveném řízení, nikoli v řízení o obnově. Lze tedy mít za to – oproti závěrům odvolacího soudu –, že (ve smyslu citovaného R 6/1968) podmínka „se jeví pravděpodobným...“ je v posuzovaném případě splněna.

18. Možnost přivodit příznivější rozhodnutí ve věci

§ 228 odst. 1 písm. a), písm. b) o. s. ř.

Důvod obnovy dědického řízení dle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. není změněné stanovisko účastníka ke správnosti důkazu, použitého v původním řízení, neopírali se o skutečnosti, rozhodnutí či důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení a které zároveň mohou pro něj přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Příznivějším rozhodnutím ve věci není snížení obecné ceny¹⁾ majetku zůstavitele, jestliže toto snížení nemá přímý dopad na rozsah majetku nabytého jednotlivými dědici (jaký může mít např. při autoritativním vypořádání dědictví a výplatě dědického podílu v penězích, odvozeného z určené ceny majetku). Vliv snížení obecné ceny¹⁾ majetku na výši odměny notáře nelze považovat za příznivější rozhodnutí ve věci, neboť rozhodnutí o odměně notáře není rozhodnutím ve věci samé, ale rozhodnutím o nákladech řízení.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 1995, sp. zn. 24 Co 309/94
Ad Notam 4/1995, s. 92

Z odůvodnění:

Z hlediska ust. § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. může účastník řízení napadnout návrhem na obnovu řízení pravomocné rozhodnutí, jsou-li zde skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud mohou pro něho přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Dle názoru odvolacího soudu se soud I. stupně měl zabývat především otázkou, zda v tomto případě je dána skutečnost, která by mohla pro závětní dědice přivodit příznivější rozhodnutí ve věci, což opomínil. Odvolatelé tvrdí, že původní znalecký posudek, z něhož vycházelo rozhodnutí o dědictví po zůstavitelce, byl nesprávný, že totiž v něm byla chybně stanovena cena nemovitosti, kterou zůstavitelka vlastnila ke dni svého úmrtí, a že měla být stanovena částkou nižší, než se v tomto posudku uvádí. Snížení obecné ceny¹⁾ majetku a čisté hodnoty dědictví však nelze považovat za příznivější rozhodnutí ve věci. Cílem dědického řízení je rozhodnout o přechodu majetku zůstavitele na jeho dědice, tedy o tom, kdo z dědiců jej nabyt. Rozhodnutí, která předcházejí tomuto konečnému výroku (např. rozhodnutí o určení obecné ceny¹⁾ majetku) jsou pouze dílčí rozhodnutí, která lze hodnotit jako příznivější či nepříznivější jen v tom případě, má-li to vliv na vypořádání dědictví (např. výplata dědického podílu některému dědici byla vypočtena podle špatně určené ceny nižší částkou, než by mu náležela). V této věci bylo oběma dědicům potvrzeno nabytí dědictví rovným dílem. Vztahu mezi nimi se tak rozhodnutí o určení obecné ceny¹⁾ majetku nedotýká. Změna obecné ceny¹⁾ majetku nemá vliv ani na vztahy vůči třetím osobám (např. na budoucí převody nemovitostí, na uplatňování práv třetích osob vůči dědicům či práv dědiců vůči třetím osobám), neboť rozhodnutí v řízení o dědictví nemůže zasahovat do vztahů k osobám, které nebyly účastníky dědického řízení (§ 48 notářského řádu, nyní

§ 175y odst. 2 o. s. ř.²⁾). Tam, kde by cena majetku měla význam ve vztahu ke třetím osobám, mohli by dědici namítat a prokázat jinou cenu majetku např. v rámci sporného řízení, kde by se řešil vztah vůči třetí osobě. V této věci by se změna rozhodnutí o ceně majetku mohla příznivě projevit pouze v tom, že při nižší obecné ceně¹⁾ majetku by byla nižší také odměna notářky (vypočtená dle vyhl. č. 612/92 Sb.³⁾

z obecné ceny¹⁾ majetku). Usnesení o určeni odměny notáře však není rozhodnutím ve věci samé, ale rozhodnutím o nákladech řízení (srov. § 151a o. s. ř. a jeho zařazení do hlavy třetí: „Náklady řízení“ pod název „Rozhodnutí o nákladech řízení“).

¹⁾ Nyní obvyklé ceny.

²⁾ Nyní § 189 odst. 2 z. ř. s.

³⁾ Nyní 196/2001 Sb.

II. PŘÍPUSTNOST OBNOVY

19. Žaloba na obnovu řízení proti rozsudku pro uznání

§ 228 odst. 1 písm. a), § 228 odst. 2, § 153a o. s. ř.

Návrh na obnovu řízení proti rozsudku pro uznání může být důvodný pouze tehdy, lze-li uplatňované důvody obnovy vztáhnout na předpoklady, za nichž byl tento rozsudek vydán.

Důvod obnovy řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. je ve vztahu k rozsudku pro uznání dán tehdy, jestliže nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy mohou odůvodnit závěr, že pokud by byly soudu známy v původním řízení, k rozhodnutí rozsudkem pro uznání by zřejmě nedošlo.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 1997, sp. zn. 16 Co 53/97
PrRo 5/97, s. 269

Z odůvodnění:

Zákon nevylučuje, aby návrhem na obnovu řízení podle § 228 o. s. ř. mohl být napaden i rozsudek pro uznání vydaný podle § 153a odst. 1 o. s. ř. na základě uznání žalobou uplatněného nároku či jeho základu žalovaným. Z ustanovení § 153a odst. 2 o. s. ř., podle něhož rozsudek pro uznání nelze vydat ve věcech, v nichž

nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.), lze však dovodit, že návrh na obnovu řízení proti takovému rozsudku může být důvodný pouze tehdy, lze-li uplatňované důvody obnovy vztáhnout na předpoklady, za nichž byl tento rozsudek vydán, obdobně jako je tomu u usnesení o schválení smíru a platebního rozkazu (§ 231 o. s. ř.¹⁾).

Předpokladem pro vydání rozsudku pro uznání podle § 153a o. s. ř. je, aby žalovaný v průběhu soudního řízení uznal nárok nebo základ nároku, který je proti němu uplatňován, aby šlo o věc, jejíž povaha připouští skončení řízení soudním smírem (§ 99 odst. 1 o. s. ř.), a aby uznání nároku nebo jeho základu nebylo v rozporu s právními předpisy (§ 99 odst. 2 o. s. ř.).

Z uvedeného vyplývá, že soud nemůže rozhodnout rozsudkem pro uznání mimo jiné tehdy, jestliže je uznání nároku žalovaným v rozporu s právními předpisy. Před vydáním rozsudku pro uznání proto musí mít soud zjištěny takové skutkové okolnosti, aby na základě nich mohl posoudit, zda se uznání nároku žalovaným nepříčí právním předpisům. Jestliže se po právní moci rozsudku pro uznání objeví skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které se vztahují na tyto skutkové okolnosti, je přípustná obnova řízení proti rozsudku pro

uznání podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. za předpokladu, že nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy účastník nemohl použít v původním řízení a že tyto skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy mohou pro něj přivodit příznivější rozhodnutí ve věci. Důvod obnovy řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. je tak dán tehdy, jestliže nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy mohou odůvodnit závěr, že pokud by byly soudu známy v původním řízení, k rozhodnutí rozsudkem pro uznání by zřejmě nedošlo.

¹⁾ Nyní § 228 odst. 2 o. s. ř.

20. Žaloba na obnovu řízení proti rozsudku pro uznání

§ 228 odst. 1 písm. a), § 228 odst. 2, § 153a o. s. ř.

Důvodem obnovy řízení v případě, že bylo rozhodnuto rozsudkem pro uznání, mohou být pouze nové skutečnosti a rozhodnutí vztahující se ke zpochybnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 33 Odo 294/2004
SRNS C 2812

Z odůvodnění:

Názor odvolacího soudu, že za dovolací důvody je možno v dané věci považovat pouze ty, které se vztahují ke shora uvedeným předpokladům pro vydání rozsudku pro uznání, je správný. Z jejich přehledu vyplývá, že žádný z nich není spojen s objasňováním skutkového stavu ve věci samé, jehož základem je provádění důkazů. Pokud soud v původním zkráceném řízení vychází z tvrzení uvedených v žalobě a rozsudek pro uznání vydává, aniž by prováděl důkazy k posouzení důvodnosti nároku,

bylo by v rozporu se smyslem a účelem zákona, aby takovéto důkazy byl nucen provádět v řízení o obnově, v němž má být přezkoumána správnost řízení původního. Protože je správnost původního řízení založena na objasnění zákonných předpokladů k vydání rozsudku pro uznání, nemůže tento rámec překročit ani následné přezkumné řízení o obnově. Opačný názor žalovaného nelze podle dovolacího soudu vyvodit ani z ustanovení § 228 odst. 2 o. s. ř., neboť to pro danou situaci připouští dovolací důvody¹⁾ uvedené v odstavci 1 téhož ustanovení, jen pokud je lze vztáhnout i na předpoklady, za nichž byl vydán rozsudek pro uznání; jak správně dovozuje již odvolací soud, z těchto dovolacích důvodů¹⁾ mohou mít návaznost na objasňování zmíněných předpokladů pouze nové skutečnosti a nová rozhodnutí, nikoliv nové důkazy týkající se věci samé.

¹⁾ Správně důvody obnovy.

21. Žaloba na obnovu řízení proti rozsudku pro zmeškání

§ 228 odst. 1 písm. a), § 228 odst. 2, § 153b o. s. ř.

Rozsudek pro zmeškání lze napadnout žalobou na obnovu řízení, lze-li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byl vydán; nové skutečnosti, které mohou pro navrhovatele obnovy přivodit příznivější rozhodnutí ve věci, jsou v tomto případě důvodem obnovy řízení pouze potud, pokud mohou vést k závěru, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, ačkoliv nastala fikce nespornosti skutkových tvrzení obsažených v žalobě podle ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2959/2007
ASPI ID: JUD156614CZ

Z odůvodnění:

Podle ust. § 228 odst. 2 o. s. ř. žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout také pravomocné usnesení, kterým byl schválen smír, lze-li důvody obnovy podle odstavce 1 vztahovat i na předpoklady, za nichž byl smír schvalován; to platí obdobně pro pravomocný platební rozkaz, pravomocný rozsudek pro uznání a pravomocný rozsudek pro zmeškání.

Rozsudek pro zmeškání lze tedy napadnout žalobou na obnovu řízení, lze-li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byl vydán. Protože provedení dokazování není předpokladem pro vydání rozsudku pro zmeškání, nepřichází v úvahu užití důvodu uvedeného v § 228 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a poukaz na nové důkazy ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Nové skutečnosti a rozhodnutí, které mohou pro navrhovatele obnovy přivodit příznivější rozhodnutí ve věci, jsou v tomto případě důvodem obnovy potud, pokud mohou vést k závěru, že nebyly předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, ačkoliv nastala fikce nespornosti skutkových tvrzení obsažených v žalobě podle § 153b odst. 1 o. s. ř. (srov. též BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1193, 1194).

22. Žaloba na obnovu řízení proti částečnému a mezitímnímu rozsudku

§ 228 odst. 1, § 152 odst. 2 o. s. ř.

Žalobu (návrh) na obnovu řízení lze podat i proti částečnému nebo mezitímnímu rozsudku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2824/99
SoJ 6/2002

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 228 odst. 1 o. s. ř. pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, může účastník napadnout návrhem na obnovu řízení, jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci [písmeno a)],¹⁾ jakož i tehdy, lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci [písmeno b)].²⁾

Odtud se podává, že návrh na obnovu řízení může být podán nejen vůči konečnému rozsudku ve věci, nýbrž i proti rozsudku částečnému nebo mezitímnímu (shodně srov. např. i BUREŠ, J., DRÁPAL, L., MAZANEK, M. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 655).

¹⁾ Nyní jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci.

²⁾ Nyní lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci.

23. Žaloba na obnovu řízení proti mezitímnímu rozsudku

§ 228 odst. 1, § 152 odst. 2 o. s. ř.

Návrh na obnovu řízení může být podán i proti rozsudku mezitímnímu.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2824/99
SRNS C 880

Z odůvodnění:

Odvolací soud změnil usnesení, jímž soud prvního stupně povolil obnovu

řízení vedeného u tohoto soudu pod sp. zn. 5 C 270/93 (kde ve spojení s potvrzujícím rozsudkem odvolacího soudu nabytí právní moci mezitímní rozsudek soudu prvního stupně o tom, že „základ nároku žalobkyně na náhradu za živý a mrtvý inventář a zásoby, odvozovaný od výpočtu podle vládního nařízení č. 20/1992 Sb., ve změnách a doplňcích, není důvodný“) tak, že návrh na povolení obnovy řízení zamítl. Podle odvolacího soudu hodnocení znaleckého posudku P. žalobkyně, jehož výsledkem je její závěr o nemožnosti určení současné hodnoty odňatého inventáře a zásob, není důvodem obnovy řízení dle § 228 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. Hodnocení provedených důkazů je namísto v řízení vedeném pod sp. zn. 5 C 270/93, nelze je hodnotit jednotlivě v jiném řízení, před skončením řízení, v němž byly provedeny, a činit závěry o tom, zda jde o důkazy, které účastník nemohl bez své viny použít v původním řízení, nebo zda se jedná o důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání namítajíc, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle dovolatelky odvolací soud pochybil, když nevzal v úvahu důkazy pro obnovu řízení a na jejich základě nezkoumal důvodnost návrhu na obnovu řízení. Důvody pro obnovu řízení ve smyslu § 228 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. dány jsou.

Nejvyšší soud jako soud dovolací projednal dovolání a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu, ve znění před novelou č. 30/2000 Sb.

Dovolání je důvodné.

Návrh na obnovu řízení může být podán nejen vůči konečnému rozsudku ve věci, nýbrž i proti rozsudku částečnému nebo mezitímnímu (shodně srov. např. i BUREŠ, J., DRÁPAL, L., MAZANEC, M. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 655).

Mezitímním rozsudkem (§ 152 odst. 2 o. s. ř.) může být rozhodnuto pouze o základu

projednávané věci, nikoli jen o dílčí sporné právní otázce, týkající se uplatněného žalobního návrhu (shodně srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 44/1996 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Rozhodnutí o základu věci pak je v první řadě rozhodnutím o skutkovém základu sporu (skutkovém ději), kterým je uplatněný nárok charakterizován a z nějž se odvíjí právní posouzení základu věci; není-li základ nároku prokázán skutkově, nelze jej posoudit ani právně (shodně srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. května 1998, sp. zn. 3 Cdon 1061/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 17, ročník 1998, pod číslem 121). Postup soudů v řízení, o jehož obnovu žalobkyně žádá, je sporný již proto, že tam vydaný „mezitímní“ rozsudek vyslovené závěry nerespektuje a nepřipustně se zabývá toliko jednou z předběžných právních otázek, totiž otázkou, zda náhrada za živý a mrtvý inventář a zásoby ve smyslu § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů se má řídit výpočtem podle vládního nařízení č. 20/1992 Sb. (srov. i rozhodnutí uveřejněné pod číslem 61/1965 Sbírkou rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, podle nějž posouzení předběžné otázky nemůže být v žádném případě vyjádřeno formou výroku, nýbrž se může projevit jen ve způsobu rozhodnutí o návrhu ve věci samé a může být uvedeno jen v důvodech rozhodnutí).

Jestliže by označenému rozsudku vskutku měly být přičítány vlastnosti mezitímního rozsudku, tedy rozhodnutí o celém skutkovém základu sporu, pak by ve skutečnosti řízení ve věci nemohlo pokračovat, neboť žaloba zamítnutá co do základu nemůže být důvodná ani co do výše.

S přihlédnutím k pochybnostem o povaze a účincích rozsudků vydaných v řízení, o jehož obnovu jde, nelze mít bez dalšího za správný názor odvolacího soudu o tom, že důkazy provedené soudem v řízení po

vydání „mezitímního“ rozsudku mohou zvrátit závěr promítnutý i do výrokové části „mezitímního“ rozsudku. Důkazy, které žalobkyně soudu nabízí k prokázání důvodu obnovy, je tedy třeba hodnotit v intencích § 228 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. a nelze se s nimi vypořádat argumentem, že mohou být (pro účel, který dovolatelka sleduje, to jest zvrátit závěr mezitímního rozsudku) zohledněny až v rozhodnutí, jímž se řízení končí. Takovou volnost totiž soud, který předtím vydal rozsudek, jenž vskutku má povahu rozsudku mezitímního, co do základu sporu nemá. Jinou otázkou je, že důvodem obnovy občanského soudního řízení nemohou být skutečnosti, které nastaly až po skončení řízení (srov. též rozhodnutí uveřejněné pod číslem 101/1953 Sbírkou rozhodnutí čsl. soudů).

Napadené usnesení, které výše formulované závěry nerespektuje, proto správné není. Argumentace obsažená ve zrušovaném rozhodnutí by obstála, jen kdyby ji odvolací soud spojil s jednoznačně formulovaným závěrem o tom, že rozsudek vydaný v řízení, o jehož obnovu jde, ač je tak formálně označen, povahu mezitímního rozsudku nemá a ve smyslu § 228 odst. 1 o. s. ř. (ve spojení s § 152 odst. 2 o. s. ř.) tak nejde o rozhodnutí ve věci samé.

24. Žaloba na obnovu řízení proti usnesení, jímž soud zamítl nebo odmítl návrh na nařízení předběžného opatření, odmítl návrh na zahájení řízení a rozhodl o vyloučení věci k samostatnému řízení

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Proti usnesení, jímž soud zamítl nebo odmítl návrh na nařízení předběžného opatření, odmítl návrh na zahájení řízení a rozhodl o vyloučení věci

k samostatnému řízení, není přípustná žaloba na obnovu řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4288/2011
ASPI ID: JUD222055CZ

Z odůvodnění:

Pro žalobu na obnovu řízení je charakteristické, že může směřovat jen proti pravomocnému rozhodnutí, kterým bylo řízení skončeno a kterým bylo (současně) rozhodnuto o věci samé. Pojem „věc sama“ je vykládán jako věc, která je tím předmětem, pro nějž se řízení vede. Ve sporném řízení, v němž má být rozhodnut spor o právo mezi účastníky, kteří stojí proti sobě v postavení žalobce a žalovaného, je za věc samu pokládán nárok uplatněný žalobou (§ 79 odst. 1 o. s. ř.), o němž má být v příslušném řízení věcně rozhodnuto (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 8. 1997, sp. zn. 2 Cdon 484/97, které bylo uveřejněno pod č. 88 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997).

V posuzovaném případě – jak vyplývá z obsahu spisu – bylo v řízení vedeném u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 49 C 129/2000 usnesením městského soudu a usnesením krajského soudu napadenými žalobou na obnovu řízení rozhodnuto o zamítnutí (odmítnutí) návrhů žalobkyně na vydání předběžných opatření, o odmítnutí podání, kterým se zahajuje řízení a které nebylo přes výzvu předsedy senátu řádně opraveno nebo doplněno a pro jehož nedostatky nebylo možné v řízení pokračovat (§ 43 odst. 2 o. s. ř.), a o vyloučení věci k samostatnému řízení (§ 112 odst. 2 o. s. ř.). Protože žádným z těchto rozhodnutí nebylo věcně rozhodnuto o nárocích, které žalobkyně uplatnila v podání, jímž bylo zahájeno řízení ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 49 C 129/2000 a jímž se žalobkyně domáhala určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru, určení, že pracovní

poměr trvá, a náhrady mzdy (uvedená rozhodnutí nestanoví práva a povinnosti žalobkyně a žalované vyplývající z jejich pracovního poměru), není žádné z těchto rozhodnutí usnesením ve věci samé, proti kterému by byla ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 o. s. ř. přípustná žaloba na obnovu řízení.

25. Žaloba na obnovu řízení proti usnesení o zastavení řízení

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Proti usnesení, jímž soud zastavil řízení, není přípustná žaloba na obnovu řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1330/2015

ASPI ID: JUD286453CZ

(Shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 708/2011, *SRNS C 10463*)

Z odůvodnění:

V (dovoláním napadeném) závěru, že usnesení o zastavení řízení není usnesením „ve věci samé“ (takže žaloba na obnovu řízení proti takovému usnesení podaná není přípustná), je napadené usnesení v souladu s letitou ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, k jejíž změně nevidí Nejvyšší soud důvod ani na základě dovolací argumentace v této věci. Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 1997, sp. zn. 2 Cdon 439/97, uveřejněné pod číslem 53/98 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. února 2002, sp. zn. 29 Odo 75/2002, uveřejněné pod číslem 58/2002 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

26. Žaloba na obnovu řízení proti rozhodnutí dovolacího soudu

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Žalobou na obnovu řízení lze napadnout rozhodnutí ve věci samé soudu prvního, resp. druhého stupně, nikoliv však soudu dovolacího. Funkční příslušnost soudu pro projednání takové žaloby (návrhu) proto občanský soudní řád neupravuje. Nedostatek funkční příslušnosti je tak neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení. Nejvyšší soud proto řízení, které touto vadou trpí, zastaví.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 57/2011

ASPI ID: JUD206549CZ

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 228 o. s. ř. žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé:

a) jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci;

b) lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci (odst. 1). Žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout také pravomocné usnesení, kterým byl schválen smír, lze-li důvody obnovy podle odstavce 1 vztahovat i na předpoklady, za nichž byl smír schvalován; to platí obdobně pro pravomocný platební rozkaz, pravomocný rozsudek pro

uznání a pravomocný rozsudek pro zmeškání (odst. 2).

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že žalobou na obnovu řízení lze napadnout rozhodnutí ve věci samé soudu prvního, resp. druhého stupně, nikoliv však soudu projednání takové žaloby (návrhu) proto občanský soudní řád neupravuje. Nedostatek funkční příslušnosti je tak neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení. Nejvyšší soud proto řízení, které touto vadou trpí, zastavil (§ 104 odst. 1 o. s. ř.).

27. Žaloba na obnovu řízení proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky v insolvenčním řízení

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Usnesení insolvenčního soudu o odmítnutí přihlášky podle § 185 insolvenčního zákona, nelze napadnout žalobou na obnovu řízení (§ 96 insolvenčního zákona).

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sen. zn. 29 ICdo 34/2012
SoJ 21/2014

Z odůvodnění:

Dle ustanovení § 96 insolvenčního zákona obnova insolvenčního řízení není přípustná.

Podle ustanovení § 185 insolvenčního zákona, jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvlášť přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele

v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvedomí ve výroku rozhodnutí.

Také výše citovaná ustanovení insolvenčního zákona nedoznala změn od účinnosti insolvenčního zákona.

Úsudek, že usnesení o odmítnutí přihlášky, jímž ve smyslu § 185 insolvenčního zákona končí (v rozsahu odmítnutí) účast dotčeného věřitele v insolvenčním řízení, je usnesením insolvenčního soudu vydaným v insolvenčním řízení (v jeho rámci) a že současně nejde o rozhodnutí insolvenčního soudu vydané v rámci incidenčního sporu, se podává z textu výše citovaných ustanovení insolvenčního zákona.

28. Žaloba na obnovu řízení o uznání cizího rozhodnutí o rozvodu manželství

§ 228 odst. 1 o. s. ř.

Žaloba na obnovu řízení o uznání cizího rozhodnutí o rozvodu manželství na území České republiky není podle § 398 zákona č. 292/2013 Sb. přípustná.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2016, sp. zn. 32 Ncu 44/2016
ASPI ID: JUD335411CZ

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud se nejprve zabýval tím, zda je žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost přípustná podle ustanovení § 228 a § 229 o. s. ř. a § 398 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2014.

Podle ustanovení § 235a odst. 1 o. s. ř. žalobu projedná a rozhodne o ní soud, který o věci rozhodoval v prvním stupni. Žalobu pro zmatečnost podanou z důvodů uvedených v § 229 odst. 3 a 4 však projedná a rozhodne o ní soud, jehož rozhodnutí

bylo napadeno; to neplatí ve věcech, v nichž je k řízení v prvním stupni příslušný krajský soud (§ 9 odst. 2).

Z ustanovení § 398 z. ř. s. vyplývá, že žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost nejsou v řízení o rozvod manželství přípustné.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 o. s. ř. Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) rozhoduje jako soud prvního stupně, stanoví-li tak zvláštní právní předpis.

Podle ustanovení § 51 zákona č. 91/2012 Sb. pravomocná cizí rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není, byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan České republiky, se v České republice uznávají, nebrání-li tomu ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) až e), jen na základě zvláštního rozhodnutí (odstavec 1). Vyslovit, že se uznává rozhodnutí ve věci uvedené v odstavci 1, přísluší Nejvyššímu soudu. Návrh může podat vedle účastníků řízení každý, kdo prokáže právní zájem. Nejvyšší státní zastupitelství může vstoupit do zahájeného řízení. Nejvyšší soud rozhoduje rozsudkem, jednání nemusí nařizovat (odstavec 2). Rozhodnutí uvedené v odstavci 1 lze uznat jen tehdy, jestliže byl skutkový základ zjištěn způsobem vyhovujícím v podstatě příslušným ustanovením českého právního řádu (odstavec 3).

Podle ustanovení § 52 zákona č. 91/2012 Sb., byli-li všichni účastníci řízení v rozhodné době občany státu, o jehož rozhodnutí jde, mají pravomocná cizí rozhodnutí ve věcech uvedených v § 51 v České republice bez dalšího řízení stejné právní účinky jako pravomocná rozhodnutí českých soudů. To platí i o pravomocných rozhodnutích v těchto věcech vydaných orgány jiných cizích států, uznávají-li se taková rozhodnutí v domovských státech všech účastníků řízení, kteří jsou cizinci.

Při posouzení otázky přípustnosti žaloby na obnovu řízení a žaloby pro zmatečnost v projednávané věci je rozhodné ustanovení § 398 z. ř. s., které je, podobně jako ustanovení § 230 o. s. ř., *lex specialis* k ustanovením § 228 a § 229 o. s. ř. vymezujícím okruh rozhodnutí, jež lze napadnout žalobou na obnovu řízení nebo žalobou pro zmatečnost. Tyto mimořádné opravné prostředky nelze využít k napadení meritorních rozhodnutí o návrhu na rozvod manželství (z literatury srov. SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 749 s.).

Rozsudek Nejvyššího soudu o uznání cizího rozhodnutí o rozvodu manželství podle § 51 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb. má z hlediska účinnosti takového cizího rozhodnutí v České republice (srov. § 52 zákona č. 91/2012 Sb.) tytéž právní důsledky (účinky) jako rozhodnutí českého soudu o rozvodu manželství. Zájem na zachování a neměnnosti vztahů založených soudním rozhodnutím ve statusových věcech manželských se promítl do úpravy obsažené v ustanovení § 398 z. ř. s. nepřipouštějící žalobu na obnovu řízení o rozvod manželství ani žalobu pro zmatečnost proti rozhodnutí, kterým bylo manželství rozvedeno, i kdyby jinak, podle hledisek uvedených v ustanoveních § 228 a § 229 o. s. ř., byly předpoklady jejich přípustnosti splněny.

Přípustností žaloby na obnovu řízení v typově obdobné věci za účinnosti dřívější právní úpravy obsažené v § 230 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2013 se zabýval Ústavní soud v usnesení ze dne 27. 8. 2002, sp. zn. II. ÚS 466/02, in www.usoud.cz, v němž se ztotožnil se závěrem Nejvyššího soudu vyjádřeným v usnesení ze dne 19. 7. 2001, sp. zn. Ncu 240/2001, že žaloba na obnovu řízení není podle ustanovení § 230 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustná, neboť směřuje proti rozsudku, kterým bylo vysloveno, že manželství se

rozdává, a na této skutečnosti nic nemění ani to, že k nabytí účinnosti rozsudku Vrchního soudu v Torontu o rozvodu manželství na území České republiky bylo třeba jeho uznání.

29. Žaloba na obnovu řízení proti usnesení o schválení smíru

§ 228 odst. 2, § 99 odst. 2 o. s. ř.

1. Nová skutečnost uplatněná v návrhu na obnovu řízení skončeného schválením smíru uzavřeného účastníky zakládá důvod obnovy za předpokladu, že v původním řízení by vzhledem k této skutečnosti nebyl uzavřený smír schválen pro jeho rozpor s právními předpisy.

2. Rozpor uzavřeného smíru s právními předpisy je dán, jestliže smír nespĺňuje obecné požadavky náležitostí právních úkonů, pomíjí náležitosti stanovené pro vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, jiným způsobem je v rozporu s kogentními ustanoveními hmotného práva nebo tato ustanovení obchází, anebo je v rozporu s dobrými mravy.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2003, sp. zn. 20 Cdo 307/2002
SRNS C 1815

Z odůvodnění:

Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, jehož prostřednictvím lze napadnout pravomocné usnesení soudu prvního stupně nebo soudu odvolacího. Důvodem obnovy (o který zde podle návrhu má jít) je i to, že tu jsou skutečnosti, které účastník (navrhovatel obnovy) bez své viny nemohl použít v původním řízení, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci [§ 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Podle § 231 o. s. ř.¹⁾ lze návrhem na obnovu řízení napadnout i usnesení, kterým

byl schválen smír, lze-li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byl smír schvalován. Soud neschvální účastníky uzavřený smír tehdy, je-li v rozporu s právními předpisy (§ 99 odst. 2 o. s. ř.).

Z toho logicky plyne, jak správně naznačil odvolací soud, dvojí; za prvé, že o obnově řízení, které skončilo schválením účastníky uzavřeného smíru, lze uvažovat jen tehdy, jestliže je namítána (coby nová) skutečnost, jež byla-li by soudu známa v okamžiku, kdy o schválení smíru rozhodoval, by smír (oproti rozhodnutí původnímu) neschválil, a za druhé, že by tak mohl učinit jen v případě, že dospěl k závěru, že uzavřený smír – právě vzhledem k existenci této skutečnosti – je právním úkonem, jenž je v rozporu s právními předpisy.

Povaze věci odpovídá, že k rozhodnutí, zda smír schválit či nikoli, není zásadně potřebné provést dokazování v rozsahu, který si jinak vyžaduje ten postup v řízení, jenž směřuje k autoritativnímu rozhodnutí ve věci; je přílehlavě vycházet z toho, že důraz je položen na předpoklad svobodně formované a vyjádřené vůle účastníků řízení, sledujících zájem konkrétní právní vztah upravit autonomně (typicky narovnáním podle § 585 obč. zák., resp. § 259 zák. práce³⁾), mimo vlastní rozhodovací vliv soudu.

O podmínku „rozporu s hmotným právem“ jde proto tehdy, je-li smír v rozporu s obecnými požadavky kladenými zákonem na náležitosti právních úkonů (§ 37 a násl. obč. zák., § 242 zák. práce⁴⁾) nebo pomíjí-li náležitosti úkonu stanovené pro vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, případně je jinak v rozporu s kogentními ustanoveními hmotného práva nebo tato ustanovení obchází, resp. je v rozporu s dobrými mravy (§ 39 obč. zák.⁵⁾).

Dovolatelka se tedy mylí, jestliže pokládá za rozhodné, že by – vzhledem ke skutečnosti, již pokládá ohledně zdravotního stavu žalobce za novou – sama smír neuzavřela; podstatné je jen to, zda se zřetelem

k této skutečnosti lze očekávat, že by smír neschválil soud. Dovolatelka se výslovně – uvažujíc o důvodu obnovy – distancovala od existence „nulitního rozhodnutí ČSSZ“, a namítla tak nikoli „skutečnost“, nýbrž pouze tvrzení (o změně žalobcova zdravotního stavu), jež v rovině „skutečnosti“ je sporné již tím, že žalobce je popírá; pak není důvod pochybovat o tom, že i kdyby existence tohoto tvrzení byla soudu známa, avšak – což je zde podstatné – smír byl přesto uzavřen, soudu by jeho schválení nic nebránilo.

Měl-li by být naopak správný názor dovolatelky, že již okolnost odpovídající tomuto tvrzení (nejistota o příčinné souvislosti mezi odškodňovanou újmou a pracovním úrazem) by byla způsobitelná vést k neschválení smíru pro jeho rozpor s hmotným právem, pak je obnova řízení vyloučena § 229 písm. b),²⁾ neboť by k nápravě byl k dispozici jiný procesní instrument (žaloba podle § 99 odst. 3 o. s. ř.), jehož existence činí návrh na obnovu nepřijatelným. Usnesení odvolacího soudu je proto správné.

¹⁾ Nyní § 228 odst. 2 o. s. ř.

²⁾ Nyní § 230 odst. 2 (o. s. ř.)

³⁾ Nyní § 1903 o. z.

⁴⁾ Nyní § 545 a násl. o. z.

⁵⁾ Nyní § 547 a § 580 o. z.

30. Žaloba na obnovu řízení proti usnesení o schválení smíru

§ 228 odst. 2, § 99 odst. 2 o. s. ř.

Při hodnocení důvodů obnovy řízení, které skončilo schválením smíru, není rozhodné, zda by účastník vzhledem ke skutečnosti, již pokládá za novou, smír neuzavřel, nýbrž jen to, zda se zřetelem k ní lze očekávat, že by soud smír neschválil. O obnově řízení, které skončilo schválením účastníky uzavřeného smíru, lze proto uvažovat jen

tehdy, jestliže je namítána (coby nová) skutečnost, jež byla-li by soudu známa v okamžiku, kdy o schválení smíru rozhodoval, by smír (oproti rozhodnutí původnímu) neschválil, přičemž by tak mohl učinit jen v případě, že by dospěl k závěru, že uzavřený smír – právě vzhledem k existenci této skutečnosti – je právním úkonem, jenž je v rozporu s právními předpisy.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4364/2011

ASPI ID: JUD222617CZ

Z odůvodnění:

Žaloba na obnovu řízení je mimořádným opravným prostředkem, který slouží k tomu, aby mohl být znovu projednán pravomocně skončený spor nebo jiná právní věc, jestliže tu jsou skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, pro které původní rozhodnutí o věci samé z hlediska správnosti a úplnosti skutkových zjištění a skutkových závěrů nemůže obstát. Proti usnesení o schválení smíru (lhostejno, zda bylo vydáno ve smírčím řízení nebo podle § 99 o. s. ř.) je žaloba na obnovu řízení přípustná tehdy, lze-li důvody obnovy uvedené v § 228 odst. 1 o. s. ř. vztahovat na předpoklady, za nichž byl smír schvalován (§ 228 odst. 2 o. s. ř.). Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 28. 2. 2003, sp. zn. 20 Cdo 307/2002, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, ročník 2003, sešit č. 3, pod č. 45, vyslovil názor, že při hodnocení důvodů obnovy řízení, které skončilo schválením smíru (§ 231 o. s. ř., ve znění účinném před 1. 1. 2001 – nyní jde o § 228 odst. 2 o. s. ř.), není rozhodné, zda by účastník vzhledem ke skutečnosti, již pokládá za novou, smír neuzavřel, nýbrž jen to, zda se zřetelem k ní lze očekávat, že by soud smír neschválil (§ 99 odst. 2 o. s. ř.). O obnově řízení, které skončilo schválením účastníky uzavřeného smíru, lze proto uvažovat jen tehdy, jestliže je namítána (coby nová) skutečnost, jež

byla-li by soudu známa v okamžiku, kdy o schválení smíru rozhodoval, by smír (oproti rozhodnutí původnímu) neschválil, přičemž by tak mohl učinit jen v případě, že by dospěl k závěru, že uzavřený smír – právě vzhledem k existenci této skutečnosti – je právním úkonem, jenž je v rozporu s právními předpisy (§ 99 odst. 2 o. s. ř.). Soudní judikatura i komentářová literatura jsou zajedno v tom, že povaze smíru, který předpokládá svobodně formulovanou a vyjádřenou vůli účastníků řízení, sledující zájem konkrétní právní vztah upravit autonomně (typicky narovnáním podle § 585 obč. zák.¹⁾), mimo vlastní rozhodovací vliv soudu, odpovídá to, že k rozhodnutí soudu, zda smír schválit či nikoli, není zásadně potřebné provádět dokazování ke zjištění skutkového stavu věci v takovém rozsahu, jaký je nutný pro autoritativní rozhodnutí soudu ve věci samé. Soud smír neschválí tehdy, je-li v rozporu s právními předpisy, tj. s obecnými požadavky kladebnými zákonem na náležitosti právních úkonů (§ 37 násl. obč. zák.²⁾), nebo pomýjeli náležitosti úkonů, stanovené pro vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, případně je jinak v rozporu s kogentními ustanoveními hmotného práva nebo tato ustanovení obcházejí, resp. je v rozporu s dobrými mravy (§ 39 obč. zák.³⁾).

V daném případě se žalovaná domáhá obnovy řízení z důvodu, že se jí až po uzavření smíru dostalo informace, že její dluh za ni uhradila třetí osoba, a nikoli žalobce, a že znalost této skutečnosti by ovlivnila její rozhodnutí, zda uzavřít se žalobcem smír. Ve světle výše uvedeného je však pro posouzení důvodnosti žaloby na obnovu řízení, které skončilo smírem, nerozhodné, zda by žalovaná smír uzavřela, kdyby o této skutečnosti věděla. Protože tato nově najevo vyšlá skutečnost není tou, která by soudu znemožnila schválení uzavřeného smíru pro rozpor s právními předpisy ve smyslu § 99 odst. 2 o. s. ř., nebyly zde splněny podmínky pro

povolání obnovy řízení, které skončilo schválením smíru.

¹⁾ Nyní § 1903 o. z.

²⁾ Nyní § 545 a násl. o. z.

³⁾ Nyní § 547 a § 580 o. z.

31. Žaloba na obnovu řízení proti směnečnému platebnímu rozkazu

§ 228 odst. 2, § 175 o. s. ř.

Směnečný platební rozkaz lze napadnout žalobou na obnovu řízení, lze-li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byl vydán.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5983/2016
ASPI ID: JUD345230CZ

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 228 o. s. ř. žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé: a) jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci; b) lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně nebo za podmínek uvedených v ustanovení § 205a a § 211a též před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci (odstavec 1). Žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout také pravomocné usnesení, kterým byl schválen smír, lze-li důvody obnovy podle odstavce 1 vztahovat i na předpoklady, za nichž byl smír schvalován; to platí obdobně i pro pravomocný platební rozkaz, pravomocný rozsudek pro uznání a pravomocný rozsudek pro zmeškání (odstavec 2).